

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Стела Атанасова Тодорова - член на Научното жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от Варненски свободен университет „Ч. Храбър” – Варна

- **Автор на рецензията:** проф. д-р Стела Атанасова Тодорова, преподавател в катедра „Регионално развитие“ на Факултет „Икономика“ при Аграрен университет – гр. Пловдив;

- **Основание за рецензията:** Заповед на Ректора на ВСУ „Ч. Храбър” – Варна № 1048 от 31.08.2015 г., по откритата процедура за защита на дисертационен труд на докторант **Димитър Иванов Михайлов** на тема: „ИЗСЛЕДВАНЕ НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ОБНОВЯВАНЕ НА ПОДВИЖНИЯ СЪСТАВ НА ПОДЕЛЕНИЕ „БДЖ - ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ“ ЕООД” за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8. – Икономика, докторска програма по „Икономика и управление“ (индустрия), с която съм избрана за член на Научното жури по обявената процедура от Варненски свободен университет „Ч. Храбър” – Варна;

- **Автор на дисертационния труд:** докторант Димитър Иванов Михайлов;

- **Тема на дисертационния труд:** Изследване на необходимостта от обновяване на подвижния състав на поделение „БДЖ-Пътнически превози“- ЕООД“;

Рецензия:

1. Дисертационният труд на докторант Димитър Иванов Михайлов на тема: „Изследване на необходимостта от обновяване на подвижния състав на поделение „БДЖ- Пътнически превози“- ЕООД“ е в обем 195 страници компютърен набор и съдържа необходимите съгласно изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България: титулна страница;

съдържание – 2 страници, списък с номерата на фигури, таблици и приложения – 4 страници; увод – 5 страници; изложение в обем от 150 страници; заключение - резюме на получените резултати в обем от 5 страници, приложения в размер на 18 страници и библиография със 123 източника, от които 32 чуждоезични, като 40 от общия брой източници - 33 % са интернет сайтове. От цитираните източници 15 броя – 12,5 % са издадени през последните 10 години.

2. Структурата и съдържанието на дисертационния труд на докторант Димитър Михайлов съответстват на изискванията на член 27, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на нормативната уредба на обучаващата организация – ВСУ „Ч.Храбър“ за условията и реда за придобиване на научни степени и звания. В структурно отношение разработката включва увод, изложение в три глави и заключение, библиография и приложения.

Проблемът за остаряването на подвижния състав на поделение „БДЖ- Пътнически превози“- ЕООД“, който изследва докторант Димитър Михайлов е изключително актуален като се има предвид, че значителна част от бюджетната субсидия се разходва за поддръжка на морално остаряла техника. Ефективността на превозите непрекъснато намалява тъй като пътниците пренасочват избора си към автомобилния транспорт. Финансовите задължения непрекъснато нарастват, липсват ликвидни оборотни средства за закупуване на резервни части, което води до свиване на разполагаемите единици за обслужване на разписанието и загуба на пътници. Всичко това се отразява върху ефективността на поделение „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“. Следователно изследваният проблем е актуален в научно и научно-приложно отношение не само за специалистите, но и за широкия читател тъй като засяга услуги, които хората се налага да ползват.

Обект на дисертацията са пътническите превози. Обектът е ограничен главно до превози на основния железопътен превозвач в България – компанията БДЖ ЕАД, респ. БДЖ – Пътнически превози ЕООД и реализираните съвместни проекти с доставчика на най-новия подвижен състав. Изследваните източници на информация са анализирани в достатъчен обем, касаещ пътническите железопътни превози. Обхват на изследването е периода 2000-2013.

Предмет на дисертацията е развитието и ефикасността на моторния подвижен състав на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“. В дисертационния труд е направена цялостна оценка на пазарните условия, на техническите и икономически параметри на подвижните състави, анализирани са причинно-следствените връзки чрез специално разработена методика и са определени препоръчителни действия за повишаване на административния капацитет.

Цел на научния труд е обосновка чрез технико-икономическо аргументиране необходимостта от обновяване на подвижния състав на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“ на основа на сравнителни анализи и проучвания на икономически ефективни варианти на подбор за нуждите на поделението на националния железопътен превозвач. Целта е успешно реализирана чрез поставянето и решаването на конкретни задачи.

В този контекст докторант Димитър Михайлов си е поставил не леката задача научно да обоснове и да даде оптимално решение на този голям за обществото ни стопански проблем. Оригиналността на изследването е в приложените научен подход и методика към проблема за подвижния състав на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“. Разработената методика напълно отговаря на поставената цел и задачи в дисертационния труд. Вариантите за обновяване на подвижния състав на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“ са придружени от технико-икономически анализ и практическа обосновка. Разработените варианти и

придружаващата ги методика имат характер на научен и научно-приложен принос. Очевидно е, че докторантът притежава висок професионален опит и компетентност в областта на подвижния състав и управлението на БДЖ. В своя дисертационен труд той е систематизирал и приложил своите технически, икономически и управленски познания.

Поставената цел и задачи на изследването са реализирани успешно благодарение и на доброто познаване на пазара на ж.п. услугите, както в Република България, така и в останалите страни. За всичко това са допринесли възможностите на различните видове анализ (сравнителен, комплексен и структурен), както и на редица статистико-икономически методи в това число и на методи за прогнозиране, които докторантът много добре познава и умело използва. Заслугата на докторант Димитър Михайлов е, че в своето изследване той научно обосновава и аргументира необходимостта от обновяване на парка на БДЖ и поддържане и развитие на пътническите превози от страна на компанията, използвайки посочения по-горе инструментариум, както и анализирайки емпиричните данни от социологическите проучвания на различни институции.

За качеството на дисертационния труд изключителен принос имат и организирани от докторанта две социологически проучвания. Първото е възложено за извършване на Алфа Рисърч ООД. Целта е сондиране на общественото мнение относно функцията на БДЖ и качеството на предлаганите от компанията услуги. Второто социологическо проучване докторантът възлага на www.mail.bg чрез ползване на уеб ресурсите на компанията. Неговата цел е да се оцени обществената нагласа относно планираното закупуване на нови материални активи на БДЖ. Анализът на резултатите се извършва от докторанта. Презентирането на резултатите и направените изводи от тях показват много добро владение на методиката на различните видове анализ, както и умение адекватно и научно безпристрастно да се аргументират и оценяват получените резултати.

На базата на изследване мнението на потенциалните потребители на транспортни услуги, предоставяни от компанията „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“, г-н Михайлов доказва и аргументира научно необходимостта от перманентни маркетингови проучвания от страна на превозвача с цел определяне на потребителските нужди и очаквания относно качеството и параметрите на пътническите ж.п. превози в Република България, което има характер на научен принос. В работата са обобщени обществените нагласи относно насоките и параметрите на обновяване подвижния състав на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“. Този резултат е изключително ценен за националния железопътен превозвач при вземане на решение и подготовката на проекти за обновяване на подвижния състав .

На базата на натрупания в предходен период управленски и инвестиционен опит от съвместни проекти в БДЖ, реализирани с чужди производители, в дисертацията се налага изводът, че ЕМВ и ДМВ, закупени от БДЖ имат вътрешно оборудване, предлагащо кратковременен комфорт за крайградските превози. Изследванията на мнението на пътниците разкрива, че основната част от клиентите на БДЖ желаят да ползват модерните влакови състави и на дълги разстояния в качеството им на експресни и скоростни влакове. Закупуването на подвижен състав за по-дълги разстояния, предлагащ комбинация от елементи на комфорт, ще се посрещне добре, като популярността и ползването на услугите на „БДЖ- Пътнически превози“ - ЕООД“, в конкурентен план, ще се повишат.

3.Авторефератът на дисертацията отговаря напълно на изискванията и представя по убедителен начин научните приноси на докторанта. Като член на Научното жури, аз приемам напълно предложените в автореферата приноси и смятам, че те могат да се допълнят със следните: предложеният финансов разчет на проект за закупуване на подвижен състав за нуждите на поделение „БДЖ- Пътнически превози“- ЕООД“ е определено приносен

момент в разработената дисертация; разработката на конкретни варианти на подвижен железопътен състав, подходящи за условията на Република България от номенклатурата на производство на компанията „Сименс“, е също принос със значителен приложен ефект.

Препоръките ми към колегата Димитър Михайлов е да продължи изследователската си работа в избраното от него направление, тъй като с притежаваните компетенции и управленски и организационен опит той се очертава като един ценен експерт по отношение дейността на „БДЖ-Пътнически превози“- ЕООД“.

В работата на докторант Михайлов е направен финансов разчет на проект за закупуване на подвижен състав за нуждите на „БДЖ-Пътнически превози“- ЕООД“. Като една възможност за осигуряване на финансови средства за реализация на проекта се сочи Европейската банка за възстановяване и развитие. Въпросът ми към докторанта е: Какви са причините да не се разработва проект за обновяване състава на БДЖ и да се търси като източник на финансиране ЕБРР ?

Заключение. Отчитайки законовите изисквания и установилите се норми при присъждането на ОНС „Доктор“, с дълбока убеденост предлагам на почитаемите членове на Научното жури на докторант Димитър Иванов Михайлов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 05.02.18 “Икономика и управление” (индустрия).

12.10.2015 г.
гр. Пловдив

Изготвила рецензията:
проф. д-р Стела Тодорова